

неповнолітніх і дасть можливість говорити про ефективність системи ювенальної юстиції в цілому.

Щоб введення ювенальної юстиції пройшло успішно, необхідно відмовитись від каральних заходів, віддаючи перевагу реабілітаційній та виховній спрямованості правосуддя. Це допоможе неповнолітнім правопорушникам усвідомити свої помилки й не повторювати їх у майбутньому, а спеціалізований адвокат забезпечить психічне здоров'я неповнолітнього під час судового розгляду кримінальної справи.

Хаблак Ю.О.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОТРИМАННЯ АДВОКАТОМ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ

Право на доступ до інформації є одним із фундаментальних прав у будь-якій правовій демократичній державі. Доступ адвокатів, органів адвокатського самоврядування до інформації без перебільшення можна назвати основою здійснення адвокатської діяльності, оскільки без неї неможливо надати правову допомогу клієнту та забезпечити рівність та змагальність сторін у суді. Порушення прав адвоката завжди тягне за собою і порушення прав клієнта, інтереси якого адвокат представляє. Зазвичай клієнти приходять до адвоката за наявністю проблеми та за відсутністю документів, які підтверджували б, що проблема може бути вирішена саме на користь клієнта, а іноді просто виникає потреба в отриманні додаткових доказів. Досить простим прикладом в такому випадку буде звичайний поділ майна подружжя або спір щодо спадкового майна, коли клієнт просто володіє інформацією щодо наявності нерухомості, земельних ділянок, транспортних засобів, але жодних правовстановлюючих документів у клієнта немає.

Статтею 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачено право адвоката звертатися з адвокатськими запитами, в тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за їх згодою); ознайомлюватися на підприємствах, в установах і організаціях з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом; збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою. Отже, адвокат під час своєї професійної діяльності може збирати необхідну йому інформацію. Але на цьому етапі можуть виникнути проблеми через обмеження отримання певних видів інформації.

Для повного сприйняття теми варто розуміти, які види доступу може мати інформація. Інформацією з обмеженим доступом поділяється на: 1) конфіденційну; 2) таємну; 3) службову інформацію. Кожен із вказаних видів має свою специфіку, яка проявляється в отриманні доступу до інформації адвокатом під час здійснення його професійної діяльності. (Закон України «Про доступ до публічної інформації», Відомості Верховної Ради України. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу, електронний ресурс, режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>).

Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Відповідно до норм законодавства, до конфіденційної інформації належать свідчення про особу (освіта, сімейний стан, релігійність, стан здоров'я, дата і місце народження, майновий стан та інші персональні дані). Як же тоді адвокату отримати необхідну інформацію або документи, що необхідні, але містять конфіденційну інформацію? Слід зазначити, що обмеженому доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої не є обмеженим. Тобто, відповідна посадова чи службова особа державного органу не вправі відмовити у наданні копії документа у зв'язку з наявністю в ньому конфіденційної інформації, в такому випадку необхідно просто виключити конфіденційну інформацію. Таким чином, можна отримати

документ, який доводить обґрунтованість того, що в ньому може бути потрібна інформація, а в подальшому просити суд витребувати докази, в порядку передбаченому процесуальними кодексами.

Службовою є така інформація, що міститься в документах суб'єктів владних повноважень, які становлять внутрішню службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень; або яка зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці. Адвокату варто у випадку відмови у наданні такої інформації пам'ятати про те, що її перелік складається органами державної влади, органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами владних повноважень, у тому числі на виконання делегованих повноважень, та не може бути обмеженим у доступі. Тому потрібно вимагати вказаний вище перелік, щоб упевнитись у тому, що відмова у наданні інформації правомірна. (Методичні рекомендації щодо підготовки адвокатських запитів та складання протоколів про адміністративні правопорушення за ст. 212 - 3 КУпАП. - [Електронний ресурс] - режим доступу: <http://kmrada-unba.org/wp-content/uploads/2015/11/метод.pdf>).

Таємна інформація – інформація, доступ до якої обмежується відповідно до частини другої статті 6 Закону «Про доступ до публічної інформації», розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству і державі. Таємною визнається інформація, яка містить державну, професійну, банківську таємницю, таємницюдосудового розслідування та іншу передбачену законом таємницю. Варто розуміти, що це не тільки інформація про державу, а також і дані про медичний стан людини, банківська таємниця та інше. Отримати доступ до неї можна у визначених законом випадках. Наприклад, для отримання доступу до банківської таємниці необхідно керуватись положеннями статті 62 закону України «Про банки та банківську діяльність». («Про банки та банківську діяльність», Відомості Верховної Ради України. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/212114/print1476277668717206>).

В даному випадку, на думку автора роботи, для адвоката буде найбільш доцільно добитись рішення суду, що дасть доступ до необхідних даних.

Обмежити доступ до інформації її розпорядники можуть після застосування так званого «трискладового тесту». Так, обмеження доступу до інформації здійснюється відповідно до закону при дотриманні сукупності таких вимог: 1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя; 2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам; 3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні. (Про службову інформацію. - [Електронний ресурс] - режим доступу: <http://bd.lv.court.gov.ua/sud1302/serviceinfo/>).

Доступ до інформації обмежується лише за умови наявності всіх трьох вимог. При відсутності хоча б однієї з них інформація є відкритою. Необхідно уважно аналізувати необхідну інформацію, та за можливості довести, що вона не має одного із вказаних вище складових елементів, та не є таємною чи службовою, а отже є відкритою. Відкриту інформацію можна отримати в порядку, передбаченому законодавством України, наприклад, подавши адвокатський запит.

Виходячи із вищевикладеного, на думку автора роботи, для зручності отримання адвокатом інформації, необхідної для захисту прав клієнта та здійснення професійної діяльності, законодавцю слід передбачити у Законі «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», що потрібно надавати адвокатам за їх запитом всю інформацію, крім секретної та службової, для того, щоб норми закону перестали бути декларативними і почали на практиці працювати норми закону про професійні права адвокатів та гарантії їх діяльності. А щодо таємної або службової інформації слід внести в процесуальні кодекси положення, що будуть зобов'язувати суд невідкладно, не більше ніж через 48 годин після подання адвокатом заяви про отримання

такої інформації розглядати її, та за умови обґрунтованості витребувати таку інформацію, а судові засідання із її розгляду проводити в закритому режимі, щоб уникнути розголосу.

Широков Д.М.

*студент 2-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АДВОКАТУРИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Якщо ми хочемо, щоб Україна була державою, яка живе за принципом не закону сили, а сили закону, ми повинні мати чітке бачення, які реформи і в який спосіб до цього приведуть. В проведенні будь-яких реформ потрібно керуватися принципом, що не народ існує для держави, а держава існує для народу, і будь-які державні інститути повинні служити інтересам наших громадян. Відповідно, потрібно мати в будь-яких реформах їх цілісне, концептуальне бачення.

Загальновідомо, що адвокатура віддзеркалює стан і рівень демократії в країні, тому значна кількість негативних процесів, що відбуваються в адвокатурі і навколо неї, є проявом загальної ситуації в нашій державі, у правоохоронних органах і правовій системі в цілому (Варфоломєєва Т.В. Про адвокатуру відверто // Адвокат Загальнодерж. період вид. - 2003. - №1 С. 22.)

У пункті 11 Висновку № 190 Парламенської Асамблеї Ради Європи щодо вступу України до Ради Європи від 26 вересня 1995 р. зазначається, що створення єдиної професійної організації слугуватиме гарантією незалежної діяльності адвокатури в Україні. Об'єднання всіх адвокатів України на засадах професійної незалежності мало на меті розвиток і зміцнення інституту адвокатури в Україні, підвищення рівня правової допомоги, яку надають адвокати (Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах / за заг. ред. д.ю.н., проф. заслуженого юриста України С. Я. Фурси та к.ю.н. доцента Бакаянної Н.М. - 2-ге вид. доповн. і перероб. - К.: Алерта, 2016. - с. 289).

Чинний Закон «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у своїй основі має прогресивний характер. Нарешті в Україні створено самоврядну професійну організацію НААУ, і це є очевидним проривом та цілком відповідає вимогам Європейського Співтовариства, прогресивному баченню моделі існування цього правозахисного інституту. Хоч би як її критикували НААУ, але вже сформовано систему адвокатського самоврядування, а її керівні органи за три роки довели свою ефективність. Це є очевидним і визнається більшістю адвокатів. Тому, попри намагання певних зацікавлених груп міняти Закон, реформи у сфері адвокатури повинні мати виключно характер внесення доповнень чи змін, спрямованих на підсилення незалежності адвокатури від держави, унеможливлення впливу на неї, захисту професійних прав адвокатів, введення так званої адвокатської монополії, розв'язання соціальних та пенсійних питань, оподаткування тощо. Треба удосконалювати те, що ми маємо, а не знову намагатися здійснювати хаотичне реформування в цьому правовому інституті, як і в інших (Реформа правової системи нашої держави: чи видно світло в кінці тунелю? [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://iadvocate.com.ua/reforma-pravovoyi-systemy-nashoyi-derzhavy-chy-vydno-svitlo-v-kintsi-tunelyu/>).

Голова НААУ та Ради адвокатів України, Президент Спілки адвокатів України Л. П. Ізовітова роз'яснює, що пропонується під адвокатською монополією. Як приклад, вона наводить "справу Солдатова" щодо права вільного вибору захисника, пояснюючи що монополія забезпечить відповідальність за надання професійних юридичних послуг (Ізовітова Л. Про актуальні питання діяльності адвокатури // Вісник НААУ. - 2015. - № 4 (12) - С. 4.). Тобто ведення монополії має позитивний характер і для споживачів юридичних послуг. На захист монополії адвокатів виступає Голова Ради адвокатів Київської області П. А. Бойко, який зазначає, що не всі усвідомлюють, в чому саме полягає адвокатська монополія. Монополія адвокатів у суді - це не створення привілейованого прошарку населення, а, перш за все, це підвищення рівня судового захисту. Загальне підвищення якості послуг відбудеться в основному за рахунок того, що з ринку почнуть зникати неякісні пропозиції (Матеріали круглого столу РА м. Києва на тему: "Обговорення проектів змін до закону "Про адвокатуру та